

LEERLIJN	
Titel	Sporen uit het Twentse verleden
Periode	Het gehele schooljaar

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Van vroeger naar nu
Groep	3 en 4
Soort activiteit	Les door de groepsleerkracht
Plaats	School (speellokaal)
Duur	Twee lessen van 45 en 60 minuten plus 15 minuten reflectie
Leergebied	Geschiedenis
Discipline	Cultureel erfgoed
Thema	Hoe dingen die mensen altijd nodig hebben, door de tijd heen zijn veranderd
Omschrijving van de activiteit	<p>Volgens didactische principes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oriënteren: De leerlingen voeren een kringgesprek over het verschijnsel 'vroeger'. • Onderzoeken: De leerlingen onderzoeken verschillende tijden door goed naar vijf platen te kijken en te vergelijken. • Uitvoeren: De leerlingen maken diverse opdrachten (van klassikaal tot individueel) waarin elementen van het leven in de verschillende tijden worden beleefd. • Evalueren: De leerkracht bespreekt het project met de kinderen.
Plaats in de reeks	Project voor groep 3 en 4 waarbij op school gewerkt wordt met cultureel erfgoed en dat nadrukkelijk gericht is op de geschiedenis van Twente. Dit project geeft de leerlingen inzicht in de geleidelijke veranderingen die hebben geleid tot de wereld waarin ze leven en in kenmerkende aspecten van de verschillende tijden.
Leeropbrengst	<p>SLO kerndoel 56</p> <ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed. • De leerlingen ontdekken hoe zaken als wonen, werken, spelen, communicatie, kleding, voeding en vervoer enerzijds van alle tijden zijn en anderzijds door de tijden heen zijn veranderd van vorm en inhoud.

UITVOERING	
Tijdspad	<p>Les 1 Oriëntatie en Onderzoek: 45 minuten</p> <p>Les 2 Uitvoering: 75 minuten (opdrachten in teams)</p>
Vorbereiding	<p>Zet de volgende materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Print de vijf platen van verschillende tijden in kleur op A3 (let op: deze geprinte platen worden ook gebruikt tijdens de workshop van RCE). • Print de opdrachtkaarten dubbelzijdig in kleur op stevig papier. • Leg alle materialen klaar voor de opdrachtkaarten (geleverd in het krat door RCE) • Toon het versje op het Digibord.
Les 1: oriëntatie	<p>Voer een kringgesprek met de leerlingen. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wie weet er iets over vroeger?

	<ul style="list-style-type: none"> • Was het vroeger heel anders dan nu? • Wat was er anders? • En wat was er hetzelfde? • En hoe zit het met vroeger, wanneer bedoel je dan? De tijd van je opa en oma? Of de tijd van ridders en kastelen? Of de tijd van mammoeten? Of de tijd van dinosaurussen? • Wat is er allemaal veranderd, denk je? Denk aan: wonen, vervoer, kleding etc.
Les 1: onderzoek	<p>Herhaal kort de conclusies van het kringgesprek.</p> <p>Vertel: er is dus lang geleden en nog langer geleden en NOG langer geleden.</p> <p>Laten we eens kijken of we verschillende tijden op volgorde kunnen hangen. [vijf platen met jagers-verzamelaars, eerste boeren, iedereen boer, de fabriek en onze tijd]</p> <p>Let op de kleren, hoe ze wonen en wat ze gebruiken.</p> <p>Laat de kinderen zelf de afbeeldingen onderzoeken en vertellen wat ze denken dat de goede volgorde is en waarom. Komen ze er niet uit, stel dan bijvoorbeeld deze vragen: Wat denk je, wat hadden mensen eerder...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tent of huis? • Kleding van stof of van dierenhuiden? • Een kar met wielen of een uitgeholde boomstam als roeiboort? • Een boerderij of een fabriek? • Een auto of een computer? <p>Aan het eind van de les hangen de platen in de juiste volgorde, zie begin van dit stukje.</p>
Les 2: uitvoering	<p>Start klassikaal met de opdracht: versje leren. Deze opdracht kan ook worden gepresenteerd tijdens de afsluiting. Toon hiervoor 'Kaart klassikaal Handje klap (bijlage)' op het Digibord.</p> <p>In deze les wordt gewerkt met zes opdrachten. De opdrachten zijn wisselend van lengte, tussen 5 en 15 minuten. De kinderen worden in groepjes van twee of vier ingedeeld (afhankelijk van de opdracht).</p> <p>Bij de leerkracht liggen kaarten met de opdrachten. Op de ene kant een afbeelding van de plaat van de tijd waar het over gaat. Op de andere kant een heel korte tekst die duidelijk maakt welke opdracht het is.</p> <p>De leerkracht laat de materialen voor de opdrachten zien en legt de opdrachten uit en neemt daarin mee bij welke tijd de opdracht hoort. Niet alle groepjes hoeven alle opdrachten te doen. Ieder groepje haalt een kaart op en doet de opdracht. Wie klaar is, levert kaart en materiaal weer in en pakt een andere kaart.</p> <p>Herhaal de opdracht 'versje leren' nog eens met de kinderen, totdat iedereen het kent.</p>
Reflectie	Blik samen met de kinderen terug op de lessen. Bespreek zowel het

	<p>proces als de inhoud.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat hebben de kinderen geleerd? • Wat is er allemaal veranderd door de tijden heen? Denk aan: wonen, vervoer, kleding, etc. • Wat vonden ze leuk en wat vonden ze niet leuk of moeilijk?
Aandachtspunten & bijzonderheden	
Bijlagen	<p>Platen les 1 Plaat Jager-verzamelaars (bijlage) Plaat Eerste boeren (bijlage) Plaat Iedereen boer (bijlage) Plaat Tijd van de fabrieken (bijlage) Plaat Onze tijd (bijlage)</p> <p>Kaarten les 2 Van vroeger naar nu opdrachten (bijlage)</p> <p>Kaart klassikaal Handje plak (bijlage) Kaart Bouw een tent (bijlage) Kaart Doe het bikkelspel (bijlage) Kaart Hoe vertel ik dat (bijlage) Kaart Pas op voor de beer (bijlage) Kaart Spin een draad (bijlage) Kaart Tem de wolf (bijlage)</p>